

5. НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМНИЦТВА

ПРАВОВІ ЗАСАДИ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА: ПРОБЛЕМИ І ПЕРСПЕКТИВИ РЕФОРМУВАННЯ

Девочко О.А., здобувач вищої освіти

*Науковий керівник: Болдовська К.П., канд. екон. наук, доцент
Харківський національний автомобільно-дорожній університет*

Процес становлення та розвитку підприємництва неможливий без відповідного організаційно-правового забезпечення, адже для створення необхідного стимулу для активної і добросовісної конкуренції, необхідна потужна правова база. Відповідно, правове регулювання підприємництва є однією з основних проблем сучасного і майбутнього соціально-економічного життя країни.

Правова база – це сукупність законодавчих актів і нормативних документів, що регулюють діяльність підприємств, їх реєстрацію, організаційно-правові форми, систему оподаткування, організацію виробництва, взаємовідносини між державою і підприємцями тощо [1].

Правовою основою підприємництва є законодавчі та інші нормативно-правові акти, відповідні норми чинного законодавства – цивільного, фінансового, кредитного, податкового, адміністративного, трудового.

Основним законом, що регулює засади підприємницької діяльності, є Закон України «Про підприємництво», який визначає загальні правові, економічні та соціальні засади здійснення підприємницької діяльності фізичними та юридичними особами в Україні, встановлює гарантії свободи підприємництва та його державної підтримки [2].

Правові особливості характеризують такі правові аспекти як формування статутного капіталу товариства, статус учасника (або засновника) товариства та регулювання майнових відносин між учасником і товариством тощо. Зокрема, до них відносять [3]:

- власність на капітал;
- джерела утворення та розмір статутного капіталу;
- обмеження права на членство;
- права на майно у разі виходу учасників зі складу фірми;
- юридичне відокремлення компанії від її учасників.

Основними документами, що підтверджують правосуб'єктність, є статут та засновницький договір, без яких компанія не може бути створена.

Для створення малих підприємств, які використовують індивідуальну форму організації бізнесу (приватна підприємницька діяльність, заснована на особистій власності фізичної особи та її праці (наприклад, у сфері мистецтва) потрібен лише статут підприємства. Для відкритого, обмеженого та розширеного товариства потрібен лише засновницький договір. Для інших підприємств, особливо якщо засновником є державне підприємство, кооператив, спільне підприємство, різні асоціації або спілки, потрібні обидва документи [2].

На сьогоднішнє правове регулювання підприємництва здійснюється низкою законів, як загальних, так і спеціальних. Разом з тим, уповільнення темпів зростання кількості суб'єктів господарювання та скорочення чисельності зайнятих свідчать про недосконалість нормативно-правової бази розвитку підприємництва, яка має бути основним підґрунтям для становлення і розвитку суб'єктів господарювання.

На відміну від України, розвинені країни не мають спеціального законодавства про підприємництво. У цих країнах господарська діяльність закріплена в конституційних, цивільних та інших правових актах. Як свідчить сві-

това практика, підприємництво не може функціонувати без ефективного та продуманого законодавства. Успішна підприємницька діяльність вимагає прийняття таких законів, які складають єдину систему регулювання господарської діяльності.

І хоча в Україні правова база для підприємництва створена, можна зазначити, що через неповноту та низьку якість законодавства говорити про ефективну систему правового регулювання наразі передчасно. Зокрема, потрібен спеціальний закон про розвиток підприємництва, щоб відійти від старого закону (який має багато обмежень для підприємців) і сформувавши правове поле, яке заохочує розвиток підприємництва.

Характеризуючи розвиток нормативно-правового забезпечення підприємницької діяльності в Україні, можна виділити такі недоліки [4, 5]:

- незавершеність формування законодавства у сфері підприємництва, яке перебуває на стадії розвитку;
- недостатня узгодженість законодавчої бази, що регулює механізми державної підтримки здійснення господарської діяльності та розвитку підприємництва;
- недостатній правовий захист приватної власності як умови ефективного розвитку підприємницької діяльності;
- нечіткість законодавчих положень, що призводить до нестабільності і неузгодженості в економічній діяльності.

Також однією з проблем підприємництва є незавершеність формування системи обліку і звітності його суб'єктів. Зокрема, необхідно прийняти законодавчі положення щодо спрощення бухгалтерського обліку господарської діяльності суб'єктів господарювання.

Загалом, систематизація законодавства про підприємництво означає впорядкування існуючих нормативно-правових актів, що регулюють підприємницькі відносини, у певну, внутрішньо узгоджену систему. Його основною метою є забезпечення єдності та узгодженості різних чин-

них нормативно-правових актів у сфері підприємництва, визначення загальних для всіх суб'єктів правових, економічних та організаційних засад, порядку здійснення окремих видів підприємницької діяльності, а також особливостей функціонування суб'єктів малого і середнього підприємництва та організаційно-правових форм підприємницької діяльності. Це дозволить не лише впорядкувати нормативно-праву базу, які прямо чи опосередковано пов'язана з регулюванням господарських відносин, та вирішити суперечності між окремими актами, а й забезпечить уніфікацію категоріального апарату та термінологічно-мовного оформлення законодавчих актів.

Основним завданням систематизації законодавства про підприємництво є забезпечення підвищення ефективності правового регулювання підприємницьких відносин, що виникають між суб'єктами господарювання, між суб'єктами господарювання і державою, між суб'єктами господарювання та іншими суб'єктами майнових відносин.

Таким чином, формування правової бази підприємництва є важливою передумовою його становлення та розвитку. Законодавство у сфері підприємництва має становити єдину систему як з точки зору взаємної узгодженості норм, так і цілісності нормативно-правового регулювання підприємницької діяльності. Тому для нормального функціонування підприємництва від держави вимагається прийняття низки законодавчих актів, забезпечення єдності правового поля та розробка системи правових норм.

Перелік посилань:

1. Варналій З.С., Сизоненко В.О. Основи підприємницької діяльності : підручник. Київ: Знання України, 2004. 404 с.

2. Скібіцький О.М., Матвеев В.В., Скібіцька Л.І. Організація бізнесу. Менеджмент підприємницької діяльності : навч. посібник. Київ : Кондор, 2011.

3. Підприємець: електронний журнал : веб-сайт. URL: <http://www.pidpryemec.com/> (дата звернення: 16.10.2022).

4. Правове забезпечення підприємництва. *Finance-Credit.News*. URL: <https://finance-credit.news/osnovyi-finansov-ekonomika/pravove-zabezpechennya-pidpriemnitstva-59491.html> (дата звернення: 19.10.2022).

5. Формування ефективних механізмів державного управління та менеджменту в умовах сучасної економіки: теорія і практика : матеріали III Міжнар. наук.-практ. конф., 20 лист. 2015 р. / за ред. В. М. Огаренка, А. О. Монаєнка та ін. Запоріжжя : КПУ, 2015. 520 с.

НОРМАТИВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ БЮДЖЕТНОГО ОБЛІКУ В УКРАЇНІ

*Джалова-Фісун О.С., здобувач вищої освіти
Науковий керівник: Маренич Т.Г., д-р екон. наук, професор
Державний біотехнологічний університет, м. Харків*

В Україні відбувається реформування бухгалтерського обліку в напрямку застосування міжнародних стандартів фінансової звітності. Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» визначено правові засади регулювання, організації, ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності в Україні для всіх суб'єктів господарювання будь-якої форми власності та сфери діяльності, окрім банків [1]. Оскільки бюджетні установи не входять у сферу дії НП(С)БО, методологічні основи бюджетного обліку регламентуються нормативними документами Державної казначейської служби України, Міністерства фінансів України, Національного банку України та галузевих міністерств. Враховуючи специфічні особливості обліку в бюджетній сфері, можна сформулювати мету бюджетного обліку – уніфікація правил ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності бюджетними установами з точки зору організації ефективного контролю за використанням бюджетних коштів [2, с. 43].

До способів регулювання бюджетного обліку можна віднести регламентацію: єдиних принципів (концептуаль-